

รายงานการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา

யாம்ผลิตภัณฑท์ทางวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่ากระเหรียงปกากะญอ

ETHNIC BAG FROM KAREN PAKAKENYAU

โดย

นายพีรณัฐ ศรีแสง 6004400064

รายงานเล่มนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิชาสหกิจศึกษา

ภาควิชา อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว และการบริการ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2564

หัวข้อโครงการ ย้อนอดีตถิ่นที่ทางวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงปกาเกอะญอ

ETHNIC BAG FROM KAREN PAKAKENYAU

รายชื่อผู้จัดทำ นาย พีรณัฐ ศรีแสง 6004400064

ภาควิชา อุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและ บริการ

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ภัทรพร จิรมหาโกลา

อนุมัติให้โครงการนี้เป็นส่วนหนึ่งของกรปฏิบัติการสหกิจศึกษา ภาควิชาอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและ บริการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2564

คณะกรรมการสอบโครงการ

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ภัทรพร จิรมหาโกลา)

.....พนักงานที่ปรึกษา
(คุณธีรารณ มิ่งบัวหลวง)

.....กรรมการกลาง
(อาจารย์นิตพิชชา เติษฐกุลผาสุข)

.....ผู้ช่วยอธิการบดีและผู้เำนวยการสำนักสหกิจศึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาจุจ ถิมปวิวัฒน์)

ชื่อโครงการ : ย่อมผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงปกากะญอ
หน่วยกิต : 5
ผู้จัดทำ : นายพีรณัฐ ศรีแสง
อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ภัทรภร จิรมหาโกคา
ระดับการศึกษา : ปริญญาตรี
สาขาวิชา : การท่องเที่ยว
คณะ : ศิลปศาสตร์
ภาคการศึกษา/ปีการศึกษา : 1/2564

บทคัดย่อ

ย่อมผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงปกากะญอ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างรายได้ให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ในช่วงการระบาดของไวรัสโควิด-19 2) เพื่อสามารถสร้างรายได้ให้กับพหิพริภันท์มานุษยวิทยาวัฒนธรรม 3) เพื่อให้ได้ย่อมจากผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงปกากะญอที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เนื่องด้วยผลกระทบจากไวรัสโควิด-19 ทำให้แผนงานที่วางมาตลอดทั้งปีจะต้องยกเลิก เพราะไม่สามารถเปิดให้เข้าชมพหิพริภันท์ได้ และไม่สามารถออกไปหาชุมชนได้ จึงต้องหาวิธีปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ในตอนนี้ จึงจำเป็นต้องหารายได้เพื่อนำไปพัฒนาพหิพริภันท์ และกลุ่มชุมชนเล็กๆ จึงทำให้ผู้จัดทำได้เล็งเห็นโอกาสที่จะหารายได้ให้กับพหิพริภันท์ได้ จากการนำสินค้าหัตถกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มาเสนอ และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ให้ดีขึ้น จึงได้จัดทำย่อมผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงปกากะญอ ผลจากการศึกษาพบว่าการจัดทำย่อมผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงปกากะญอ สามารถหารายได้ให้ทั้งพหิพริภันท์ในสถานการณ์วิกฤติโควิด-19 และกลุ่มชาติพันธุ์ได้ และนำความสามารถของกลุ่มชาติพันธุ์มาใช้ในชีวิตประจำวันได้ อีกทั้งยังได้ความรู้จากการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ภายในประเทศไทยว่ามีถิ่นฐานจากที่ไหนบ้างและมีกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่ในประเทศไทยทั้งหมดกี่กลุ่ม

คำสำคัญ : ย่อม ผลิตภัณฑ์ วัฒนธรรม กระเหรี่ยง ปกากะญอ

Project Title : ETHNIC BAG FROM KAREN PAKAKENYAU

Credits : 5

Author : Mr. Peeranat Srisaeng

Advisor : Miss Pattaraporn Jiramahapoka

Degree : Bachelor of Arts

Major : Tourism

Faculty : Liberal Arts

Semester / Academic year : 1/2021

ABSTRACT

The cultural product of the Karen, Pakakenyau tribes report was created with the objective of: 1) to generate income for ethnic groups during the COVID-19 outbreak; 2) to generate income for the museum. And 3) In order to get a bag from the cultural products of the Karen, Pakakenyau, that can be used in daily life. As a result, the plans throughout the year were canceled because the museum could not be opened for visitors and a lockdown was in place so, we must find a way to adapt to the situation. It is necessary to earn money to develop the museum, thus, the organizing committee saw an opportunity to earn money for the museum from bringing ethnic handicrafts to promote the quality of life of ethnic groups. A cultural product a bag of the Karen, Pakakenyau, tribes has been prepared. The results of the study revealed that the production of cultural bags of the Karen, Pakakenyau, tribes can earn money for the whole museum and ethnic groups using talents of ethnic groups to use.

Keywords: Ethnic Bag Cultural Product, Karen Pakakenyau

Approved by

.....

กิตติกรรมประกาศ

(Acknowledgement)

การที่ผู้จัดทำได้มาปฏิบัติงานในโครงการสหกิจศึกษา ณ พิพิธภัณฑน์มานุษยวิทยา วัฒนธรรมตั้งแต่วันที่ 23 สิงหาคม 2564 ถึงวันที่ 10 ธันวาคม 2564 ส่งผลให้ผู้จัดทำ ได้รับความรู้ และประสบการณ์ต่างๆ ในการทำงาน ที่สามารถนำไปปฏิบัติงานและเป็นประโยชน์ต่อการทำงานภายในอนาคตได้ สำหรับรายงานสหกิจศึกษานี้สำเร็จลงได้ด้วยดีจากความร่วมมือและสนับสนุนจากหลายท่าน ดังนี้

1. อาจารย์ภัทรกร จิรมหาโกคา	อาจารย์ที่ปรึกษา
2. นางสาวธีรวรรณ มิ่งบัวหลวง	ภัณฑารักษ์
3. อาจารย์พิมพ์พิชชา เลิศสกุลผาสุข	กรรมการกลาง

และบุคคลท่านอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวนามทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือในการจัดทำรายงาน ผู้จัดทำขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและเป็นที่ปรึกษาในการทำรายงานฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์ตลอดจนให้การดูแลและให้ความเข้าใจของการทำงานจริงซึ่งผู้จัดทำขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ผู้จัดทำ

นายพีรณัฐ ศรีแสง

วันที่ 23 สิงหาคม 2564

สารบัญ

	หน้า
จดหมายนำส่งรายงาน	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
บทคัดย่อ	ค
Abstract	ง
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ	1
1.3 ขอบเขตของโครงการ	2
1.4 ประโยชน์ที่ได้รับ	2
บทที่ 2 รายละเอียดการปฏิบัติงานในสถานประกอบการ	
2.1 ชื่อและที่ตั้งของสถานประกอบการ	3
2.2 ลักษณะการประกอบการผลิตภัณฑ์การให้บริการหลักขององค์กร	3
2.3 รูปแบบการจัดองค์กรและการบริหารงานขององค์กร	4
2.4 ตำแหน่งงานและลักษณะงานที่นักศึกษาได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่	4
2.5 ชื่อและตำแหน่งงานของพนักงานที่ปรึกษา	4
2.6 ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน	5
2.7 ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน	5

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 3 ทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

3.1 ความเป็นมาพิพิธภัณฑ์มานุษยวิทยาวัฒนธรรม	6
3.1.1 วิวิชาติพันธุ์	6
3.1.1.1 ลวดลายวิวิชาติพันธุ์	7
3.1.1.2 นิทรรศการวิวิชาติพันธุ์	7
3.2 ความเป็นมาของชาวกะเหรี่ยง	7
3.2.1 ประชากรชาวกะเหรี่ยง	8
3.2.2 กระเหรี่ยงกลุ่มต่างๆในประเทศไทย	8
3.2.2.1 กระเหรี่ยงกลุ่มต่างๆในประเทศไทย	8
3.2.2.2 กะเหรี่ยงกะยา	9
3.2.2.3 กะเหรี่ยงตองสู	9
3.3 การแต่งกาย	9
3.4 งานหัตถกรรม	10
3.4.1 ย่าม	11
3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12

บทที่ 4 ผลการปฏิบัติตามโครงการ

4.1 เข้าฟังการอบรมด้านพิพิธภัณฑ์บริการสังคมผ่านสื่อออนไลน์	14
4.2 เว็บไซต์จัดแสดงของพิพิธภัณฑ์	15
4.3 วิธีการทำย่าม	24
4.4 สินค้าที่นำมาเสนอเพื่อช่วยกลุ่มชาติพันธุ์และพิพิธภัณฑ์ในช่วงโควิด-19	25

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาต่อยอดโครงการ	
5.1 สรุปผลโครงการ	27
5.2 ข้อเสนอแนะการจัดทำโครงการสหกิจศึกษา	28

สารบัญ (ต่อ)

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก บทสัมภาษณ์พนักงานที่ปรึกษา

ภาคผนวก ข บทความวิชาการ

ภาคผนวก ค แบบรายงานผลการปฏิบัติงาน

ภาคผนวก ง โปสเตอร์

ภาคผนวก จ ประวัติผู้จัดทำ

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ตารางแสดงระยะเวลาในการดำเนินงาน	5
ตารางที่ 2.2 ตารางแสดงต้นทุน	25
ตารางที่ 2.3 ตารางแสดงข้อดี-ข้อเสีย	26

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
รูปที่ 2.1 รูปแผนที่ พิพิธภัณฑ์มานุษยวิทยาวัฒนธรรม	3
รูปที่ 2.2 โครงสร้างขององค์กร	4
รูปที่ 3.1 ย่อมปลากะตูด	11
รูปที่ 4.1 โปสเตอร์สมาคมพิพิธภัณฑ์ไทยเสวนาครั้งที่ 4/2564	14
รูปที่ 4.2 เว็บไซต์คลังข้อมูลเพื่อการอนุรักษ์พิพิธภัณฑ์มานุษยวิทยา	15
รูปที่ 4.3 หนังสือการใช้ภาษาและทัศนคติต่อภาษาการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย	16
รูปที่ 4.4 รถวีลแชร์ชาติพันธุ์	17
รูปที่ 4.5 กลุ่มชาติพันธุ์ปลากะตูด ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่	18
รูปที่ 4.6 ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่	19
รูปที่ 4.7 บ้านพักชาวปลากะตูดที่ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่	19
รูปที่ 4.8 ลงพื้นที่ทำกิจกรรมกับชาวปลากะตูดที่ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่	20
รูปที่ 4.9 รถบ้านใช้สำหรับเดินทางไปพบกับกลุ่มชาติพันธุ์	20
รูปที่ 4.10 มีสะ โตะพีฟี่ฟือฟือ แคปหมู อาหารพื้นบ้านชาวปลากะตูด	21
รูปที่ 4.11 ย่อมปลากะตูด	22
รูปที่ 4.12 ย่อมปลากะตูด	23
รูปที่ 4.13 Line Myshop พิพิธภัณฑ์มานุษยวิทยา	23
รูปที่ 4.14 วิธีการทำย่อมด้วยก๊อว	24
รูปที่ 4.15 ซีนงานย่อมปลากะตูด	26

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา หรือ โควิด-19 (Covid-19) ยอดผู้ติดเชื้อและผู้เสียชีวิตยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังส่งผลกระทบต่อธุรกิจต่างๆ มากมาย โดยเฉพาะกับธุรกิจ ด้านการบริการอย่างพิพิธภัณฑสถาน แต่ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด จะเป็นเหล่าธุรกิจบริการขนาด กลาง-เล็ก ซึ่งนอกจากผู้ประกอบการจะมีรายได้และได้กำไรลดลงแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อเหล่าแรงงานในธุรกิจนั้น ๆ ด้วยการปรับตัว เป็นมาตรการปรับตัวแบบระยะสั้นที่จะช่วยให้ธุรกิจสามารถอยู่รอดและปลอดภัยท่ามกลางวิกฤตโรคระบาด ผู้จัดทำจึงเห็นช่องทางที่จะสามารถหารายได้ให้พิพิธภัณฑสถานและกลุ่มชาติพันธุ์จึงนำยามจากเผ่า ปกาเกอะญอมาขายผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ อีกทั้งยังทำให้ชาวปกาเกอะญอเป็นที่รู้จักได้มากขึ้นและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชาวปกาเกอะญอให้เหมาะกับการใช้งานในชีวิตประจำวัน (<https://ddc.moph.go.th/uploads/files/2017420210820025238.pdf>)

พิพิธภัณฑสถานมนุษยวิทยาวัฒนธรรม เป็นหนึ่งในพิพิธภัณฑสถานที่ได้รับผลกระทบจากไวรัสโคโรนา-19ทำให้แผนงานที่วางมาตลอดทั้งปีจะต้องยกเลิก เพราะนักท่องเที่ยวไม่สามารถเข้าชมพิพิธภัณฑสถานและไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มชาติพันธุ์ได้ จึงต้องหาวิธีปรับตัวเพื่อประคับประคองพิพิธภัณฑสถานในช่วงวิกฤติโควิด-19 ได้ โดยที่ทางพิพิธภัณฑสถานไม่ได้มีการปลดพนักงานออก หรือลดเงินเดือนแต่อย่างใด ทุกคนยังคงทำงานตามปกติจึงทำให้ ผู้จัดทำได้เล็งเห็นโอกาสที่จะหารายได้ให้พิพิธภัณฑสถานและกลุ่มชาติพันธุ์ จึงได้จัดทำยามผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ปกาเกอะญอขึ้นมา ยามของเผ่าปกาเกอะญอมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว และเป็นสิ่งของที่ ชาวปกาเกอะญอใช้ในชีวิตประจำวัน อีกทั้งยังเป็นงานฝีมือที่ชาวปกาเกอะญอสามารถทำได้อย่างดี และไม่ส่งผลกระทบต่อธรรมชาติ

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.2.1 เพื่อสร้างรายได้ให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ในช่วงการระบาดของไวรัสโคโรนา-19

1.2.2 เพื่อสร้างรายได้ให้กับพิพิธภัณฑสถานมนุษยวิทยาวัฒนธรรม

1.2.3 เพื่อให้ได้ยามจากผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงปกาเกอะญอที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

1.3 ขอบเขตของโครงการ

1.3.1 ศึกษาพิพิธภัณฑสถานมนุษยวิทยา

1.3.2 กลุ่มชาติพันธุ์ กะเหรี่ยง ปกาเกอญอ

1.4 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.4.1 พิพิธภัณฑสถานช่วยส่งเสริมการรักษาอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์เผ่ากะเหรี่ยงปกาเกอญอโดยจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมท้องถิ่น

1.4.2 ผู้จัดทำได้เรียนรู้ความสามารถของชาวปกาเกอญอในการใช้สิ่งของในธรรมชาติมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและช่วยส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์เป็นที่รู้จักมากขึ้น

1.4.3 สามารถนำเสนอผลิตภัณฑ์ชาวปกาเกอญอให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

บทที่ 2

รายละเอียดการปฏิบัติงานในสถานประกอบการ

2.1 ชื่อและที่ตั้งของสถานประกอบการ

ชื่อพิพิธภัณฑ์ พิพิธภัณฑ์มานุษยวิทยาวัฒนธรรม

ที่ตั้ง 999 ชั้น 1 สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล ถนน
พุทธมณฑลสาย 4 ตำบล ศาลายา อำเภอพุทธมณฑล นครปฐม 73170

โทรศัพท์ 0 2800 2308 ถึง 14 ต่อ 3405, 3447

รูปที่ 2.1 รูปแผนที่ พิพิธภัณฑ์มานุษยวิทยาวัฒนธรรม

ที่มา : พิพิธภัณฑ์มานุษยวิทยาวัฒนธรรม

2.2 ลักษณะการประกอบการ

พิพิธภัณฑ์มานุษยวิทยาวัฒนธรรมมีวิสัยทัศน์ในการเป็นวิสาหกิจนวัตกรรมทางสังคม พันธกิจหลักคือ เรียนรู้วัฒนธรรมเพื่อสร้างนวัตกรรมเพื่อประโยชน์สุขของมนุษย์

พิพิธภัณฑ์มานุษยวิทยาวัฒนธรรม นำเสนอพัฒนาการทางวิชาการของสถาบันฯ ในการศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้เข้าใจชีวิตจิตใจอย่างถ่องแท้ ทั้งยังเป็นพื้นที่ฝึกปฏิบัติงานด้านพิพิธภัณฑ์สถานของบุคลากรทางพิพิธภัณฑ์

2.3 รูปแบบการจัดองค์การและการบริหารองค์กร

รูปที่ 2.2 โครงสร้างขององค์กร

ที่มา ผู้จัดทำ, 2565

2.4 ตำแหน่งงานและลักษณะงาน

- ชื่อผู้ปฏิบัติงาน 1. นายพีรณัฐ ศรีแสง
- ตำแหน่งงาน Staff (ผู้ช่วยภัณฑารักษ์)
- ลักษณะงานที่นักศึกษาได้รับมอบหมาย
- โปรโมทสินค้าพิพิธภัณฑ์
 - ส่งเสริมการขายและโฆษณาพิพิธภัณฑ์
 - ทำเว็บไซต์พิพิธภัณฑ์ และ Line Official Account

2.5 ชื่อและตำแหน่งของพนักงานที่ปรึกษา

ชื่อพนักงานที่ปรึกษา นางสาวธีรวรรณ มิ่งบัวหลวง

ตำแหน่ง ภัณฑารักษ์

2.6 ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน

ปฏิบัติงานระหว่าง วันที่ 23 สิงหาคม 2564 ถึงวันที่ 10 ธันวาคม 2564

2.7 ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

การดำเนินงาน โครงการเรื่องข่ามผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงปกากะญอ

2.7.1 ศึกษาหาข้อมูลและกำหนดหัวข้อโครงการ

2.7.2 ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7.3 สัมภาษณ์กลุ่มชาติพันธุ์

2.7.4 จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

ตารางที่ 2.1 ตารางแสดงระยะเวลาในการดำเนินงาน

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน	ส.ค. 64	ก.ย. 64	ต.ค. 64	พ.ย. 64	ธ.ค. 64
1.ศึกษาหาข้อมูลและกำหนดหัวข้อโครงการ					
2.ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง					
3.วิเคราะห์และประเมินผล					
4.จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์					

จากตารางที่ 2.1 มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้ ศึกษาหาข้อมูลและกำหนดหัวข้อโครงการ

ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งค้นคว้าข้อมูล และจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

บทที่ 3

ทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การทำโครงการในการสร้างข้ามจากผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ปกาเกอญอ ในครั้งนี้เป็นไป อย่างถูกต้องตามหลักทฤษฎี ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการทบทวนเอกสารและทฤษฎี ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้

3.1 ความเป็นมาพิพิธภัณฑ์มานุษยวิทยาวัฒนธรรม

พิพิธภัณฑ์มานุษยวิทยาวัฒนธรรม สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล พันธกิจหลัก คือ การเรียนรู้วัฒนธรรมชาติพันธุ์ และสร้างนวัตกรรมเพื่อประโยชน์สุขของมนุษย์

พิพิธภัณฑ์จัดนิทรรศการถาวรแสดงพัฒนาการทางวิชาการของสถาบันฯ ในการศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้เข้าใจชีวิตและจิตใจของกลุ่มชาติพันธุ์อย่างถ่องแท้

เนื้อหาในนิทรรศการมุ่งสนทนอย่างมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ชม ด้วยการจำลองหมู่บ้านชาติพันธุ์มานำเสนอเรื่องราววิถีชีวิตประจำวันทั้งในทางที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ของกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ชมสามารถเรียนรู้ อดีต ปัจจุบัน และตั้งคำถามถึงความท้าทายในอนาคต เรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมแบบพหุมิติ ทั้งในสถานที่จริงและระบบปฏิบัติการดิจิทัล เพื่อสร้างความหมายใหม่ของประสบการณ์อย่างรวดเร็ว รอบด้าน

3.1.1 วิถีชาติพันธุ์

นิทรรศการพิเศษเคลื่อนที่แบบคาราวานของพิพิธภัณฑ์มานุษยวิทยาวัฒนธรรม พันธกิจสำคัญคือการส่งเสริมบูรณาภาพแห่งความแตกต่างทางวัฒนธรรม ด้วยการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและเปี่ยมคุณธรรมนิทรรศการนี้ นับเป็นนวัตกรรมของอุปกรณ์การเรียนรู้แบบร่วมสมัย มีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ห้องสมุดเฉพาะทางเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย แบบออนไลน์และออฟไลน์ กิจกรรมการศึกษาที่สามารถออกแบบให้เข้ากับบริบทที่แตกต่าง และร้านค้าพิพิธภัณฑ์ และร้านกาแฟ จัดจำหน่ายของที่ระลึกจากกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อส่งเสริมวิสาหกิจทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ และระดมทุนให้แก่พิพิธภัณฑ์วิถีชาติพันธุ์ เคลื่อนที่ออกไปเพื่อให้บริการการเรียนรู้เชิงปัวรรตด้วยการคิดเชิงออกแบบ แก่ โรงเรียน พิพิธภัณฑ์ และชุมชน มุ่งสร้างบทสนทนา และปฏิบัติการเพื่อหาทางออกแก่ปัญหาต่างๆ ของชุมชนอย่างสร้างสรรค์

3.1.1.1 ลวดลายวิจิตรชาติพันธุ์

ลวดลายของวิจิตรชาติพันธุ์ได้แรงบันดาลใจจากตระกูลภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย จำนวน 5 ตระกูล ได้แก่ ชาวกะเหรี่ยง จากตระกูลจีน-ทิเบต, ชาวละว้า จากตระกูลมอญ-เขมร, ชาวไทดำ จากตระกูลไท-กะได, ชาวมอเก๋น จากตระกูลออสโตรนีเซียน และชาวเย้า จากตระกูลม้ง-เมี่ยน ลวดลายที่แตกต่างหลากหลายเหล่านี้ สื่อใจความสำคัญของนิทรรศการ เรื่อง บูรณาภาพทางวัฒนธรรม

3.1.1.2 นิทรรศการวิจิตรชาติพันธุ์

นิทรรศการวิจิตรชาติพันธุ์ มีร้านจำหน่ายสินค้า iCraft จากหัตถกรรมฝีมือประณีตของแท้ดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ อาทิ ย่อมกะวา ย่อมพ้อเลป่า ลูกปัดและเครื่องประดับชาวลัวะ และมูมกาแฟ iCoffee ให้แขกได้ดื่มกาแฟ ที่ปลูกโดยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เช่น ลัวะ ปกาเกอญอ ม้ง ขมุ ลาหู่ ผู้ชมจะได้นั่งพักผ่อน สนทนากัน พร้อมทำความเข้าใจภูมิสังคมของผู้ปลูกกาแฟกลุ่มต่าง ๆ รายได้จากกรจำหน่ายสินค้าและเครื่องดื่มจะนำไปบำรุงพิพิธภัณฑ์ฯ และคืนกลับสู่กลุ่มชาติพันธุ์

3.2 ความเป็นมาของชาวกะเหรี่ยง

กะเหรี่ยง เป็นชื่อที่คนทั่วไปใช้เรียกกลุ่มชนชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่ง ที่อาศัยอยู่หนาแน่นในบริเวณภาคเหนือและตะวันตกของประเทศไทยชื่อ "กะเหรี่ยง" เป็นชื่อที่เรียกตามอย่างมอญซึ่งเรียกกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มนี้ว่า "กะเรง" ชนกลุ่มนี้(ยกเว้นกลุ่มตองสุ) ชาวกะเหรี่ยงเรียกตนเองว่า ปกาเกอญอ ซึ่งแปลว่า "คน" ทางภาคเหนือของประเทศไทยและทางรัฐฉานของพม่า กลุ่มชนนี้เป็นที่รู้จักกันในนามว่า "ยาง" ซึ่งเป็นคำที่พวกชานหรือไทยใหญ่ใช้เรียกกะเหรี่ยง ส่วนพม่าเรียกกะเหรี่ยงว่า "กะหยิน" ซึ่งหมายถึงกะเหรี่ยงสะกอและไปนอกจากคำนี้แล้ว ยังพบว่า มีการใช้คำว่า "กะเหรี่ยงขาว" (White Karen) ซึ่งใช้เรียกทั้งกะเหรี่ยงสะกอและโป ส่วนทางภาคตะวันตก* เช่น 'จังหวัดเพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ บางครั้ง จะใช้คำว่า "กะหราง เรียกกลุ่มชนกะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้น ถิ่นฐานดั้งเดิมของกะเหรี่ยงอยู่บริเวณมอญโกเลียเมื่อกว่า 2,000 ปีมาแล้ว ต่อมาได้หนีภัยสงครามมาอยู่ที่ทิเบต และเมื่อถูกรุกรานจากกองทัพจีน ก็ถอยร่นลงมาเรื่อย ๆ นับตั้งแต่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำแยงซีเกียง จนกระทั่งลงมาถึงดินแดนลุ่มน้ำสาละวินในเขตประเทศพม่า กะเหรี่ยงในประเทศไทยพม่าอาศัยอยู่หนาแน่นในบริเวณลุ่มแม่น้ำอิระวดี และลิตตัง ตั้งแต่บริเวณเทือกเขาที่กั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศพม่าตั้งแต่ทางเหนือสุดบริเวณเหนือเมืองดองยี จนลงมาได้สุดที่บริเวณคอคอดกระ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

3.2.1 ประชากรชาวกะเหรี่ยง

นับได้ว่ากะเหรี่ยงเป็นชาวเขาเผ่าหนึ่งที่อยู่อาศัยในประเทศไทยมานานนับศตวรรษ อพยพมาก่อนพวกอีก้อ มูเซอ ลีซอ แม้ว และเข่า อย่างน้อย 200 ปี ในจำนวนชาวเขาเผ่าใหญ่ๆ เหล่านี้ ชาวกะเหรี่ยงมีประชากรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.08 โดยตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณชายแดนด้านตะวันตกของไทยซึ่งติดต่อกับพม่าตั้งแต่ตอนเหนือลงมาจนถึงจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในบริเวณ 15 จังหวัด ได้แก่ ตาก เชียงราย เชียงใหม่ ลำปาง สุโขทัย แพร่ ลำพูน แม่ฮ่องสอน กาญจนบุรี สุพรรณบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ อุทัยธานี และกำแพงเพชร ในปัจจุบัน พบกะเหรี่ยงบ้างประปรายในจังหวัดระนอง กะเหรี่ยงมีจำนวน ประชากรรวม 274,399 คน (สมทรง บุรุษพัฒน์, 2554)

3.2.2 กะเหรี่ยงกลุ่มต่างๆในประเทศไทย

กะเหรี่ยงกลุ่มต่างๆในประเทศไทยแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อยตามลักษณะภาษาและความเป็นอยู่ได้ 4 กลุ่ม เรียงลำดับจากกลุ่มที่มีจำนวนมากไปหาน้อย ได้ดังนี้

กะเหรี่ยงสะกอ หรือ ปกาเกอญอ คนในภาคเหนือเรียกกะเหรี่ยงสะกอว่า "ยางขาว" นอกจากนี้ ยังมีคำอื่นที่ใช้เรียกกะเหรี่ยงสะกอ ได้แก่ ยางเปียง กะเหรี่ยงสะกอเรียกตัวเองว่า "จกอ" กลุ่มกะเหรี่ยงที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย มีจำนวนประชากรประมาณ 500,000 คน อาศัยอยู่ใน อำเภอ แม่สอด จังหวัดตาก อำเภอ แม่สะเรียง จังหวัด แม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดกาญจนบุรี และแถบชายแดนไทย-พม่า (สมทรง บุรุษพัฒน์, 2554)

3.2.2.1 กะเหรี่ยงโป

คนไทยในภาคเหนือเรียกกะเหรี่ยงโปว่า "พล่อ" หรือ "โพล่ง" บ้างก็เรียกว่า "ยางเด้าเด้า" กะเหรี่ยงโปมีจำนวนประชากรเป็นที่สองรองจากกะเหรี่ยงสะกอ ประมาณ 70,000 คนอาศัยอยู่แถบจังหวัด เชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง แพร่ ตาก อุทัยธานี ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ คนส่วนมากมักเข้าใจว่า กะเหรี่ยงสะกออาศัยอยู่เฉพาะทางภาคเหนือ และกะเหรี่ยงโปอยู่ทางภาคตะวันตก แต่แท้จริงแล้วจะพบกะเหรี่ยงทั้งสองอยู่ในจังหวัดเดียวกัน แต่แยกหมู่บ้านไม่ปะปนกัน เช่น ในจังหวัดเชียงใหม่ มีทั้งกะเหรี่ยงสะกอและ โป โดยกะเหรี่ยงสะกอมีมากที่อำเภอแม่แจ่ม และโปมีมากที่อำเภอ อมก๋อย นอกจากนี้ในจังหวัด ลำพูน ซึ่งอยู่ในภาคเหนือกลับมี กะเหรี่ยงโปอาศัยอยู่นาน โดยเฉพาะที่อำเภอ ลี้ ทางภาคตะวันตกมีกะเหรี่ยงโปอาศัยอยู่หนาแน่น แต่ก็พบกะเหรี่ยงสะกอที่จังหวัดกาญจนบุรีเช่นกัน

3.2.2.2 กะเหรี่ยงคะยา

คนไทยภาคเหนือและไทยใหญ่เรียกกะเหรี่ยงคะยาว่า "ยางแดง" ตามการแต่งกายของหญิงที่แต่งงานแล้วซึ่งนิยมใส่เสื้อและนุ่งซิ่นซึ่งทอแซมด้วยสีแดง การเรียกชื่อตามสีของเครื่องนุ่งห่มทำให้เกิดความเข้าใจผิด และเรียกกะเหรี่ยงไปว่า ยางแดง เช่นกัน เพราะมีการแต่งกายด้วยสีแดงในทำนองเดียวกันนอกจากนี้ก็ยังพบคำว่า "กะเหรี่ยงแดง" ใช้เรียก กะเหรี่ยงคะยาเช่นกัน กะเหรี่ยงคะยามีจำนวนน้อย ประมาณ 1,500 คน

3.2.2.3 กะเหรี่ยงตองตู

พม่าและไทยใหญ่เรียกชนกลุ่มนี้ว่า ตองตู ซึ่งหมายถึงชาวเขาผู้หญิง กะเหรี่ยงตองตู ใส่ชุด สีดำจึงมีชื่อเรียกในภาษาอังกฤษว่า Black Karen หรือ กะเหรี่ยงดำ กะเหรี่ยงตองตูมีจำนวนน้อยมาก ประมาณ 600 คน อาศัยอยู่ในไม้ที่หมู่บ้านในเขตอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน นอกเหนือจากกะเหรี่ยง 4 กลุ่มที่กล่าวไปแล้วนี้ ยังมีกะเหรี่ยงกลุ่มเล็กๆที่เพิ่งเข้ามาอยู่ในประเทศไทย และเป็นที่รู้จักกันดี คือ ปาดอง (กะเหรี่ยงคอยาว) และสำขุดที่ตามหลังปาดองมาคือ กะขอ (กะเหรี่ยงหุยาว)

3.3 การแต่งกาย

การแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ประจำกลุ่ม มักเห็นได้จากการแต่งกายของผู้หญิง เนื่องด้วยในปัจจุบันผู้ชายกะเหรี่ยงนิยมแต่งกายเหมือนคนไทยในท้องถิ่นทั่วไป แต่ส่วนใหญ่ยังคงมีเสื้อสีแดงสำหรับไว้ใส่ในโอกาสสำคัญ เสื้อสีแดงนี้ เป็นสัญลักษณ์ของความ เป็นชาย นั่นคือความอดทนแข็งแรง สมัยก่อนเด็กผู้ชายกะเหรี่ยงจะใส่เสื้อแดงตัวเดียวยาว ถึงเข่า ปัจจุบันยังพบการใส่เสื้อเช่นนี้อยู่บ้าง ที่ อ.แม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

เสื้อสีแดงของชายกะเหรี่ยง เป็นเสื้อทรงกระสอบ คอเสื้อเป็นรูปตัววี ตรงชายเสื้อ จะติดพู่ห้อยลงมา สมัยก่อนเสื้อสีแดงของชายโสดจะมีพู่ห้อยยาวลงมาเลยชายเสื้อ ส่วนเสื้อแดงของชายที่แต่งงานแล้วจะติดพู่ห้อยลงมาสมอชายเสื้อเพราะชายที่แต่งงานแล้วต้องทำงานมากขึ้น การที่ใส่เสื้อที่มีพู่ยาวจะทำให้รุงรัง ไม่สะดวกในการทำงาน ผู้ชายกะเหรี่ยง จะสวมกางเกงแบบคนไทยภาคเหนือ หรือสวม โสร่งแบบพม่า แต่ในปัจจุบันส่วนใหญ่ จะสวมกางเกงขาวตามสมัยนิยมและอาจจะสวมเสื้อสีแดงทับเสื้อสีขาวข้างในอีกที นอกจากเสื้อสีแดงแล้ว ผู้ชายกะเหรี่ยงจะใช้ผ้าโพกศีรษะซึ่งมีลวดลายปักสีแดง และมีถุงขำซึ่งจะออกสีต่างเช่นเดียวกัน เนื่องจากกะเหรี่ยงนับถือบรรพบุรุษฝ่ายแม่ แม่จะเป็นเจ้าของบ้าน และเป็นใหญ่ในบ้าน

วันแต่งงานผู้หญิงที่เป็นเจ้าสาวจะต้องเตรียมเสื้อผ้า ผ้าโพกศีรษะ, และมีถุงย่ามไว้ให้เจ้าบ่าว ย่ามนี้จะต้องมีสายที่ปากถุง เพราะเชื่อกันว่าสามารถป้องกันผีไม่ให้ทำร้ายเจ้าบ่าวได้

3.4 งานหัตถกรรม

การย้อมสีของผ้า จะใช้วัสดุธรรมชาติ วัสดุที่จะนำมาย้อม ได้แก่ เปลือกไม้สัก ไม้แดง ไม้ประดู่ เป็นต้น ผู้ชายจะเป็นผู้หามาให้จากป่า หรือที่ห่างจากที่อยู่อาศัย ส่วนต้นไม้ที่ใช้ย้อมสีเป็นต้นเล็กๆ เช่น ต้นคราม การย้อมสีของลายจะต้องไปเอาต้นไม้ชนิดหนึ่งในป่า เวลาไปเอาจะต้องไม่บอกใคร เพราะจะทำให้ย้อมไม่ติด

เสื้อผ้ากะเหรี่ยง ส่วนใหญ่จะทอเองด้วยมือ การทอผ้า นับเป็นวัฒนธรรมที่เก่าแก่ดั้งเดิมอย่างหนึ่งของกะเหรี่ยง กะเหรี่ยงทอผ้าใช้เองในครอบครัวมาเป็นเวลานานแล้ว รูปแบบการทอผ้ามีลักษณะคล้ายกับการทอผ้าของชาวเปรูในสมัยโบราณ และเหมือนของชนเผ่าหนึ่งในแถบประเทศคิวเตมาลา ฟิลิปปินส์ ปัจจุบันการทอผ้าแบบนี้ของกะเหรี่ยงเริ่มเปลี่ยนแปลงไป และมีแนวโน้มว่าจะสูญหายไปที่สุดในที่สุด (สมทรง บุรุษพัฒน์, 2554)

3.4.1 ย่าม

รูปที่ 3.1 ย่ามปกากะญอ

ที่มา : ผู้จัดทำ, 2565

ย่าม หรือ ภาษาปกากะญอ (กะเหรี่ยง) เรียกว่า ถ่อะ เป็นสิ่งสำคัญที่อยู่คู่กายของคนปกากะญอในการดำเนินชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการเข้าป่าหาอาหารตามวิถีชีวิต หรือการทำงาน การเกษตร เลี้ยงสัตว์ ตลอดจนการเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ย่ามจะเป็นสิ่งที่จะต้องนำติดตัวไปด้วยเสมอ เนื่องจากใช้เก็บของจำเป็นและข้าวของอื่น ๆ

ย่ามของคนปกากะญอ จะทำการถักทอขึ้นเองในครอบครัว โดยใช้ฝ้ายที่ปลูกไว้แล้วนำมาปั่นทอเป็นเส้นด้าย แล้วจึงนำมาย้อมสีด้วยวัตถุดิบจากธรรมชาติ เช่น เปลือกไม้ ใบไม้ ลูกไม้ เป็นต้น จากนั้นจะนำมาทอด้วยกี่เอว ซึ่งเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมของคนปกากะญอ การทอผ้ามาทำเป็นย่าม จะใช้ผ้าทอจำนวน 2 ชั้น ชั้นแรกสำหรับทำเป็นตัวกระเป่า ซึ่งจะนำผ้าทอเป็นผืนมาพับครึ่ง และส่วนที่สองสำหรับทำเป็นสายและด้านข้างของย่าม แล้วนำมาเย็บประกบกันเป็นย่าม ลายของย่ามปกากะญอ มีความเป็นเอกลักษณ์หลายลาย เช่น ลายตะกอลายยกดอก

3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. กะเหรี่ยง กะหรั่ง ปกาเกอญอ ปกาเกอะญอ หรือ Karen ล้วนแต่หมายถึงผู้คนกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่ง ซึ่งอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่ในเขตพื้นที่ฝั่งตะวันออกของสหภาพเมียนมาร์ และภาคเหนือของประเทศไทยก่อนกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ โดยชาวกะเหรี่ยงมีอยู่ด้วยกันเป็นกลุ่มใหญ่ คือ จกอว์ หรือ ปกาเกอญอ ชูว หรือ ชิว หรือ โผล่ว หรือ โป่ว ตองสู่ และ คะยาห์ หรือ บเว คำว่า ปกาเกอญอ หรือ ปกาเกอญอ ถูกใช้และเป็นที่ยอมรับกันมากในชุมชนกะเหรี่ยงสกอร์ว ในเขตภาคเหนือของประเทศไทยโดยเน้นถึงความหมายว่า คนผู้มีศักดิ์ศรีมีศักยภาพและมีวัฒนธรรม ที่ดีงาม เพื่อแสดงออกถึงอัตลักษณ์ด้านบวกต่อสู้กับอคติที่ภาครัฐมีต่อชาวกะเหรี่ยงว่าเป็นชาวเขาที่ไม่มีการศึกษา เป็นพลเมืองชั้นสองเป็นผู้ทำลายป่า โดยแสดงออกผ่านหนังสือ ชื่อปกาเกอญอข้าคือคน ในปี พ.ศ. 2531 ต่อมางานศึกษาวิจัยของนักศึกษา นักวิจัย นักวิชาการ และบทความจำนวนมากที่เปลี่ยนมาใช้คำว่า ปกาเกอญอ แทนคำว่า กะเหรี่ยง ซึ่งในบทความนี้จะใช้คำว่า ปกาเกอญอ ซึ่งใช้ตัวสะกด ภาษาไทยแล้วสามารถออกเสียงได้ใกล้เคียงกับ สำเนียงภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์แทนคำว่า กะเหรี่ยง หรือ ปกาเกอญอ (สมชาย ลำควน, 2561)

2. การศึกษาศักยภาพทางวัฒนธรรมของชาวปกาเกอญอ พบว่าแต่ละหมู่บ้านยังคงมีศักยภาพทางวัฒนธรรมที่ชัดเจน แม้ว่าจะมีการปรับปรุงในบางส่วน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ศักยภาพทางวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตบนพื้นฐานของปัจจัยสี่คือ ในส่วนที่อยู่อาศัยนั้นจากเดิมที่เป็นบ้านยกพื้น มีชานบ้าน พื้นบ้านและฝายบ้านทำจากไม้หลังคาจะมุงด้วยใบไม้ที่อยู่ในบริเวณนั้น เริ่มมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและวัสดุตามสมัยนิยมมากขึ้น แต่บางหมู่บ้านยังคงรักษาบ้านเก่าไว้โดยไม่รื้อถอน ในส่วนของเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่มนั้น จะมีจุดเด่นที่ความแตกต่างกันออกไป เช่น มีการพัฒนาลายผ้าทอให้ทันสมัยขึ้น มีการแปรรูปเป็นสินค้าเพื่อการใช้งานประเภทอื่น ตามความต้องการของผู้ซื้อ โดยยังคงเน้นการทอผ้าแบบดั้งเดิมทั้งการย้อมสีธรรมชาติ การปักผ้าด้วยเส้นใยฝ้ายและลูกเดือย ในส่วนของอาหารนั้นภูมิปัญญาในการทำไร่มนุษย์ยังคงมีการสืบทอดกันมาในบ้านห้วยฮี้ และบ้านห้วยตองก้อ ทำให้ชุมชนยังคงรักษาความหลากหลายทางพืชพันธุ์ที่สามารถนำมาใช้เป็นอาหารได้ ขณะที่บ้านเมืองแพม บ้านห้วยหอม และบ้านพะมอลอ เริ่มได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงจากการซื้อวัตถุดิบจากในตัวอำเภอ หรือรถจำหน่ายอาหารซึ่งเข้าไปบริการตามหมู่บ้านมากขึ้น ในส่วนของยารักษาโรคนั้น ยังคงมีการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ลูกหลาน (สมชาย ลำควน, 2561)

3. ความเป็นมาที่แท้จริงของชนชาวปกากะญอนั้นยังเป็นข้อถกเถียงที่ยังไม่มีข้อยุติอย่างชัดเจน ชาวปกากะญอในเขตภาคเหนือเชื่อว่ากลุ่มของตนสืบเชื้อสายมาจากมองโกล จากนั้นจึงได้อพยพสู่ทางใต้เข้าสู่ทิเบต และอินโดจีนตาม สายน้ำสำคัญ 3 สาย คือ 1) แม่น้ำอิระวดี 2) แม่น้ำสาละวิน แม่น้ำเมย และแม่น้ำตะนาวศรี 3) แม่น้ำโขง แม่น้ำเจ้าพระยา แสดงให้เห็นว่าชาวปกากะญอ ตั้งถิ่นฐานในเขตประเทศสหภาพเมียนมาร์ และประเทศไทยนานมาแล้ว โดยตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตจังหวัดตาก แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง ลำพูน กาญจนบุรี ราชบุรีประมาณ 200,000 คน โดยในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีจำนวนผู้ใช้ภาษากะเหรี่ยงมากกว่า ภาษาอื่น

4. ชาวปกากะญอมีนิสัยรักสัน โดยเรียบง่าย มีภูมิปัญญาในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ทำการเกษตรแบบพอเลี้ยงตัวได้ เพาะปลูกพืชพรรณต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นอาหารโดยไม่ต้องพึ่งพาสังคมภายนอกมากนัก เห็นได้จากการที่ชาวปกากะญอในเขตที่สูงจะทำไร่หมุนเวียนโดยไม่ถางป่าจนไม่เหลือไม้ใหญ่ แล้วปลูกพืชเชิงเดี่ยว เช่นกับคนกลุ่มอื่นหรือเกษตรกรในเขตพื้นที่ราบ ซึ่งมุ่งเน้นความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจตามแนวคิดทุนนิยมเสรีเป็นสำคัญ มีความสอดคล้องกับทฤษฎีความขัดแย้ง (Conflict Theory) ตามทัศนะของลอร์ดคูด (Lockwood) ว่ามีกลไกบางอย่างในสังคมที่ทำให้การขัดแย้งเกิดขึ้นในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้นมีการช่วงชิงให้ได้บรรลุเป้าหมาย และสอดคล้องกับคำอธิบายวิถีชีวิตและระบบเศรษฐกิจ ของชาวปกากะญอ

บทที่ 4

ผลการปฏิบัติตามโครงการ

จากการที่ได้ไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในตำแหน่ง ผู้ช่วยภัณฑารักษ์ ณ พิพิธภัณฑ์มานุษยวิทยาวัฒนธรรม ได้รับความรู้จากพิพิธภัณฑ์ในการทำงานด้านการเข้าอบรมเสวนาเครือข่ายพิพิธภัณฑ์และศึกษาเรื่องราวประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ อีกทั้งการทำเว็บไซต์พิพิธภัณฑ์

4.1 เข้าฟังการอบรมด้านพิพิธภัณฑ์บริการสังคมผ่านสื่อออนไลน์

รูปที่ 4.1 โปสเตอร์สมาคมพิพิธภัณฑ์ไทยเสวนาครั้งที่ 4/2564

ที่มา : <https://www.surveycan.com/survey265784>

พิพิธภัณฑ์บริการสังคม คือ พิพิธภัณฑ์ที่เสนอทางออกให้แก่ปัญหาในชีวิตจริงของชุมชน

1. พิพิธภัณฑ์กษัตริย์เกษตร นำความรู้มาสอนคนที่ตกงานให้สามารถนำไปประกอบอาชีพได้
2. พิพิธภัณฑ์แม่ นำคนมาช่วยแพ็คของส่งสิ่งของให้โรงพยาบาลสนาม
3. อพวช.แบ่งพื้นที่ส่วนหนึ่งจัดตั้งโรงพยาบาลสนาม
4. พิพิธภัณฑ์แรงงาน เป็นกระบอกเสียงให้แรงงาน
5. อมตะ castle เปิดเป็นสถานที่ฉีดวัคซีน

รูปที่ 4.2 เว็บไซต์คลังข้อมูลเพื่อการอนุรักษ์พิพิธภัณฑ์มานุษยวิทยา

ที่มา : <https://www.navanurak.in.th/museumlc/site/theme/index.php>

4.2 เว็บไซต์วัตถุจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์

เว็บไซต์ข้อมูลคลังสิ่งของจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์มานุษยวิทยาวัฒนธรรมมีวัตถุจัดแสดงทั้งหมด 31 ชิ้น จัดทำขึ้นเพื่อบันทึกสิ่งของต่างๆภายในพิพิธภัณฑ์เพื่อไม่ให้เกิดการสูญหายและมีประวัติของสิ่งของต่างๆภายในเว็บไซต์

รูปที่ 4.3 หนังสือการใช้ภาษาและทัศนคติต่อภาษาการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย

ที่มา : ผู้จัดทำ, 2565

บันทึกการอ่านกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่มในพื้นที่ภูมิภาคตะวันตกจากหนังสือการใช้ภาษาและทัศนคติต่อภาษา และการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย โดย สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

รูปที่ 4.4 รถวิเศษชาติพันธุ์

ที่มา : ผู้จัดทำ, 2565

รถนิทรรศการเคลื่อนที่ออกไปหาชุมชนทำงานร่วมกับชุมชน โดยการเข้าไปใช้ชีวิตร่วมกับชุมชนและให้เจ้าของวัฒนธรรมเป็นคนเล่าเรื่อง และช่วยออกไปพัฒนาชุมชนและเป็นสื่อในการช่วยแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและเผยแพร่วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ภายในรถประกอบไปด้วย ห้องสมุด ร้านค้าพิพิธภัณฑ์ ร้านกาแฟชาติพันธุ์

รูปที่ 4.5 กลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ คอยสีธาร จ.เชียงใหม่

ที่มา : <https://www.facebook.com/rilcamuse/photos>

1. เส้นทางการเดินทางขึ้นดอยสี่ธารจังหวัดเชียงใหม่

รูปที่ 4.6 ดอยสี่ธาร จ.เชียงใหม่

ที่มา :

<https://www.facebook.com/rilcamuse/photos/pcb.1695949793887806/169594368055508>

2. บ้านพักชาวปกากะญอ

รูปที่ 4.7 บ้านพักชาวปกากะญอที่ดอยสี่ธาร จ.เชียงใหม่

ที่มา :

<https://www.facebook.com/rilcamuse/photos/pcb.1695949793887806/169594446388833>

3. วิธีชีวิตชาวปกาเกอญอ

รูปที่ 4.8 ลงพื้นที่ทำกิจกรรมกับชาวปกาเกอญอที่คอยสี่ธาร จ.เชียงใหม่

ที่มา :

<https://www.facebook.com/rilcamuse/photos/pcb.1695949793887806/169594426055502>

4. รถวิวิชาติพันธุ์ใช้สำหรับลงพื้นที่ไปพบกับกลุ่มชาติพันธุ์

รูปที่ 4.9 รถบ้านใช้สำหรับเดินทางไปพบกับกลุ่มชาติพันธุ์

ที่มา : <https://www.facebook.com/rilcamuse/photos/2085140791635369>

5. อาหารพื้นบ้านขึ้นชื่อของชาวปกากะญอ

รูปที่ 4.10 มิสะ โตะฟี่ฟี่ฟื่อ แคปหมู อาหารพื้นบ้านชาวปกากะญอ

ที่มา : ผู้จัดทำ, 2565

รูปที่ 4.11 ย่ามปกากะญอ

ที่มา : ผู้จัดทำ, 2565

ย่ามปกากะญอเป็นย่ามที่ทำจากชาวปกากะญอ โดยทำจากวัสดุธรรมชาติทั้งหมดสี
ที่ใช้นำมาจากสิ่งของรอบตัวไม่ว่าจะเป็น ต้นไม้ ดอกไม้ และจากภูมิปัญญาชาวบ้าน

รูปที่ 4.12 ย่ามปกากะญอ

ที่มา : ผู้จัดทำ, 2565

รูปที่ 4.13 Line Myshop พิพิธภัณฑ์มานุษยวิทยา

ที่มา : <https://shop.line.me/@786olyua>

4.3 วิธีการทำย้อม

รูปที่ 4.14 วิธีการทำย้อมด้วยกี่เอว

ที่มา <http://www.p-punn-goods.com/product/1693/กระเป๋าข้อมปากกะญอ-ย้อมผ้าฝ้ายทอ>

จากรูปที่ 4.14 เป็นการทำย้อมของชาวปากกะญอแบบดั้งเดิม

1. ย้อมดั้งเดิมของชาวปากกะญอ ทอด้วยกี่เอว ก่อนทอจะใช้เส้นฝ้ายแท้ ที่ข้อมจากธรรมชาติ

2. ขึ้นโครงไม้และโลหะ ด้านหนึ่งยึดติดกับฝาบ้าน ด้านหนึ่งผูกคาดเอว

3. เมื่อทอออกมาจะได้ผ้าหน้าแคบ สามารถนำมาเย็บติดกันเป็นผืน

4. ปักลายตกแต่ง โดยใช้สีจากธรรมชาติเพิ่มเติม กี่เอวสามารถทอได้ทั้งย้อม และ เสื้อผ้าสวมใส่ในชีวิตประจำวัน

ตารางที่ 2.2 ตารางแสดงต้นทุนย้อมจำนวน 10 ไบ

วัสดุและอุปกรณ์	จำนวนที่ใช้	ราคา/หน่วย	ต้นทุน/10ไบ
เส้นฝ้าย	5 เมตร	160 บาท/1 เมตร	800 บาท
โครงไม้และโลหะ	1 ชิ้น	300 บาท / 1 อัน	300 บาท
กล่องและฉลากบรรจุภัณฑ์	10 กล่อง	50 บาท / 1 กล่อง	500 บาท
ต้นทุนรวม (10ไบ)	1,600 บาท		
ราคาต้นทุน/ไบ	160 บาท		

จากตารางที่ 2.2 พบว่าต้นทุนในการผลิตย้อมปกากะฉูด 10 ไบ โดยใช้อุปกรณ์ 1,600 บาท คิดเป็นไบละ 160 บาท

4.4 สินค้าที่นำมาเสนอเพื่อสามารถช่วยกลุ่มชาติพันธุ์และพิพิธภัณฑน์ในช่วงโควิด-19

ย้อมปกากะฉูด

ชาวปกากะฉูดเป็นชนเผ่าที่มีฝีมือในการทอผ้าที่เก่งที่สุดเผ่าหนึ่ง ผู้หญิงชาวปกากะฉูดจะได้รับการถ่ายทอดความรู้ทักษะฝีมือการทอผ้ามาจากผู้เป็นแม่ตั้งแต่ยังเป็นเด็ก ได้รับการฝึกสร้างสรรค์ลวดลายและทักษะงานฝีมือของชนเผ่าปกากะฉูด อีกทั้งชาวปกากะฉูดมีความใกล้ชิดและมีความเคารพต่อธรรมชาติเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะบรรพบุรุษชาวปกากะฉูดสังเกตการใช้จินตนาการนำเอาลักษณะเด่นจากสิ่งที่พบเห็นในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น พืชพรรณดอกไม้ ต้นไม้ สัตว์ ข้าวของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของชนเผ่ามาประยุกต์ถ่ายทอดลงสู่ลวดลายบนผืนผ้าปัจจุบันได้มีการพัฒนารูปแบบย้อมให้มีรูปแบบการใช้งานที่หลากหลายมากขึ้น เช่น มีช่องใส่ของเพิ่มขึ้นมีขนาดเล็กกลาง เหมาะสำหรับเป็นของที่ระลึก

รูปที่ 4.15 ชิ้นงานย่ามปกากะญอ

ที่มา : ผู้จัดทำ, 2565

ตารางที่ 2.3 ข้อดีและข้อเสียของย่ามปกากะญอ

ข้อดี	ข้อเสีย
1. สามารถพกพาได้ง่าย	1. ใส่ของได้ในจำนวนจำกัด
2. ช่วยลดภาวะโลกร้อนใช้แทนถุงพลาสติก	2. อาจมีการเสื่อมสภาพได้ง่าย

จากตารางที่ 2.3 ข้อดี-ข้อเสียของย่ามของชาวปกากะญอที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

บทที่ 5

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาต่อยอดโครงการงาน

5.1 สรุปผลโครงการงาน

จากการที่ผู้จัดทำฯ ย่อมผลิตภัณฑทางวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงปกากะญอ มีกำหนดการปฏิบัติสหกิจวันที่ 23 สิงหาคม 2564 ถึงวันที่ 10 ธันวาคม 2564 ของ พิพิธภัณฑมานุษยวิทยาวัฒนธรรม เนื่องจากการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา หรือโควิด-19 (Covid-19) ยอดผู้ติดเชื้อ และผู้เสียชีวิตยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังส่งผลกระทบต่อถึงธุรกิจต่างๆ มากมาย โดยเฉพาะกับธุรกิจด้านการบริการ อย่างพิพิธภัณฑแต่ที่ ได้รับผลกระทบมากที่สุด จะเป็นเหล่าธุรกิจบริการ ขนาดกลาง-เล็ก ซึ่งนอกจากผู้ประกอบการจะมีรายได้และได้กำไรลดลงแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อ ถึงเหล่าแรงงานในธุรกิจ นั้น ๆ ด้วยการปรับตัว เป็นมาตรการปรับตัวแบบระยะสั้น ที่จะช่วยให้ธุรกิจ สามารถอยู่รอดและปลอดภัยท่ามกลางวิกฤตโรคระบาด

พิพิธภัณฑมานุษยวิทยาวัฒนธรรม เป็นหนึ่งในพิพิธภัณฑที่ได้รับผลกระทบจาก ไวรัสโควิด-19 ทำให้แผนงานที่วางมาตลอดทั้งปีจะต้องยกเลิก เพราะไม่สามารถออกไป หากกลุ่มชาติพันธุ์หรือชุมชนได้ จึงต้องหา วิธีปรับตัวเพื่อประคับ ประคองพิพิธภัณฑโดย ผู้จัดทำได้เล็งเห็น โอกาสที่จะหารายได้เข้าพิพิธภัณฑ จึงได้จัดทำฯ ย่อมผลิตภัณฑทาง วัฒนธรรมของชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงปกากะญอ

สรุปผลที่ได้จากการจัดทำฯ ย่อมผลิตภัณฑทางวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงปกากะญอ สามารถหารายได้ให้พิพิธภัณฑ จากการนำยามจากกลุ่มชาติพันธุ์มาขายซึ่ง สามารถสร้างรายได้ให้กับพิพิธภัณฑมานุษยวิทยาวัฒนธรรมได้

5.1.1 ข้อจำกัดหรือปัญหาของโครงการงาน

- ผู้จัดทำฯ ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำฯ ย่อมผลิตภัณฑทางวัฒนธรรมของชาวเขา เผ่ากระเหรี่ยงปกากะญอ

- ผู้จัดทำฯ ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำฯ เนื่องมาจากปัญหาการระบาดของเชื้อไวรัส โคโรนา หรือโควิด-19 (Covid-19) จึง ทำให้การติดต่อประสานงานกับ เพื่อนร่วมงานและ พี่เลี้ยงไม่สะดวก

5.1.2 ข้อเสนอแนะ

-ศึกษาค้นคว้าข้อมูล ย่านผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงปกากะญอ

-ศึกษาค้นคว้าข้อมูล กลุ่มชาติพันธุ์กระเหรี่ยง วิถีชีวิต ความเป็นอยู่

-ควรมีการพัฒนารูปแบบให้ทันสมัยแต่ยังคงอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ของชาวเขา

-เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ และการเสนอขายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ อาทิเช่น Tik Tok

5.2 ข้อเสนอแนะการจัดทำโครงการสหกิจศึกษา

- หากมีเวลาในการศึกษามากขึ้น อาจจะสามารถค้นคว้าหาข้อมูลย่านให้มีความสมบูรณ์แบบและเกิดประโยชน์อย่างเต็ม ประสิทธิภาพ

- ตรวจสอบรายละเอียด วิธีทำโครงการให้มีความรอบคอบ

- มีความกระตือรือร้น กล้าที่จะเข้าหาและสอบถามเมื่อเกิดข้อสงสัยในการทำโครงการ

-ออกสำรวจพื้นที่จริงกับทางพิพิธภัณฑ์

-มีส่วนร่วมในกลุ่มชาติพันธุ์

-มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือชุมชนที่ได้รับผลกระทบจาก โควิด-19

บรรณานุกรม

- นิติพร ลาตปลาละ. (2550). อาชีพทอผ้ากรรมศึกษาของกลุ่มทอผ้ากะเหรี่ยงสะกอของหมู่บ้านพะมอลออำเภอมะละเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. (บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่)
เข้าถึงได้จาก <https://search.lib.cmu.ac.th/search/?searchtype=&searcharg=b1421993>
- พิพิธภัณฑสถานมหาวิทยาลัยวัฒนธรรม สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย. (ม.ป.ป.)
ความเป็นมาพิพิธภัณฑสถานมหาวิทยาลัยวัฒนธรรม. เข้าถึงได้จาก <https://museum.li.mahidol.ac.th/th/museums/?p=735>
- พิพิธภัณฑสถานมหาวิทยาลัยวัฒนธรรม. (ม.ป.ป.). แผนที่พิพิธภัณฑสถาน. เข้าถึงได้จาก www.google.com/map/place/Anthropology+Museum/@13.7908703,100.3231605,15z/data=!4m5!3m4!1s0x0:0xc2729ccec4ab4fd!8m2!3d13.7907821!4d100.3231605
- สมทรง บุรุษพัฒน์.(2554). การใช้ภาษาและทัศนคติต่อภาษาและการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสร้างสื่อ จำกัด
- Thai Jo. (ม.ป.ป.). อรรถกษณ์ผ้าทอกะเหรี่ยงปกากะญอ. เข้าถึงได้จาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JCDLQ/article/download/133881/100302/>

ภาคผนวก ก

บทสัมภาษณ์พนักงานที่ปรึกษา

บทสัมภาษณ์ของพนักงานที่ปรึกษาเกี่ยวกับโครงการ

“ย่านผลิตภัณ์ทางวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงปกากะญอ”

รูปภาพพนักงานที่ปรึกษา (คุณ จีรวรรณ มิ่งบัวหลวง)

ข้อดีของนักศึกษา

นักศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ และความคิดริเริ่ม ในการทำงานที่น่าสนใจ โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยว และสื่อออนไลน์ นักศึกษา มีความยินดีที่จะปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งช่วยเหลือในภารกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกันที่ปรึกษาฯ ได้เป็นอย่างดี

สิ่งที่ต้องพัฒนา

นักศึกษา ควรพัฒนาทักษะการทำงานด้านการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงจนเป้าหมาย ด้านการบริหารจัดการเวลา ส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงกำหนด ด้านความกระตือรือร้น อดทนรู้ อดกลั้น และประสบการณ์ใหม่ที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการทำงานในอนาคต

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการ

นักศึกษา ควรพัฒนาข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานร้านค้าพิกภัณฑ์และการจัดทำหนังสือเดินทางสื่อออนไลน์ ให้นำรายละเอียดที่ถูกต้องที่ตรงและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

จิรวรรณ มิ่งบัวหลวง

พนักงานที่ปรึกษา

(นางสาวจิรวรรณ มิ่งบัวหลวง)

ภาคผนวก ข

บทความวิชาการ

ย่ามผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงปกากะญอ

ETHNIC BAG FROM KAREN PAKAKENYAU

พิธีณัฐ ศรีแสง

ภาควิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการบริการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

38 ถนนเพชรเกษม เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ 10160

Email: osk_jk@hotmail.com

บทคัดย่อ

ย่ามผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงปกากะญอ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างรายได้ให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ในช่วงการระบาดของไวรัสโคโรนา-19 2) เพื่อสามารถสร้างรายได้ให้กับพิพิธภัณฑ์มานุษยวิทยาวัฒนธรรม 3) เพื่อให้ได้ย่ามจากผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงปกากะญอที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เนื่องจากผลกระทบจากไวรัสโคโรนา-19 ทำให้แผนงานที่วางมาตลอดทั้งปี จะต้องยกเลิก เพราะไม่สามารถเปิดให้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ได้ และไม่สามารถออกไปหาชุมชนได้ จึงต้องหาวิธีปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ในตอนนี้ จึงจำเป็นต้องหารายได้เพื่อนำไปพัฒนาพิพิธภัณฑ์ และกลุ่มชุมชนเล็กๆ จึงทำให้ผู้จัดทำได้เล็งเห็นโอกาสที่จะหารายได้ให้กับพิพิธภัณฑ์ได้ จากการนำสินค้าหัตถกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มาเสนอ และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ให้ดียิ่งขึ้น จึงได้จัดทำย่ามผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงปกากะญอ ผลจากการศึกษาพบว่าการจัดทำย่ามผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงปกากะญอสามารถหารายได้ให้ทั้งพิพิธภัณฑ์ในสถานการณ์วิกฤติโควิด-19 และกลุ่มชาติพันธุ์ได้ และนำความสามารถของกลุ่มชาติพันธุ์มาใช้ในชีวิตประจำวันได้ อีกทั้งยังได้ความรู้จากการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ภายในประเทศไทยว่า

มีถิ่นฐานจากที่ไหนบ้างและมีกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่ในประเทศไทยทั้งหมดกี่กลุ่ม
คำสำคัญ : ย่าม ผลิตภัณฑ์ วัฒนธรรม กระเหรี่ยง ปกากะญอ

ABSTRACT

The cultural product of the Karen, Pakakenyau tribes report was created with the objective of: 1) to generate income for ethnic groups during the COVID-19 outbreak; 2) to generate income for the museum. And 3) In order to get a bag from the cultural products of the Karen, Pakakenyau, that can be used in daily life. As a result, the plans throughout the year were canceled because the museum could not be opened for visitors and a lockdown was in place so, we must find a way to adapt to the situation. It is necessary to earn money to develop the museum, thus, the organizing committee saw an opportunity to earn money for the museum from bringing ethnic handicrafts to promote the quality of life of ethnic groups. A cultural product a bag of the Karen, Pakakenyau, tribes has been prepared. The results of the study revealed that the production of cultural bags of the Karen, Pakakenyau, tribes can earn money for the

whole museum and ethnic groups using talents of ethnic groups to use.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา หรือ โควิด-19 (Covid-19) ยอดผู้ติดเชื้อและผู้เสียชีวิตยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังส่งผลกระทบต่อธุรกิจต่างๆ มากมาย โดยเฉพาะกับธุรกิจ ด้านการบริการอย่างพิพิธภัณฑสถาน แต่ที่ได้รับความกระทบมากที่สุด จะเป็นเหล่าธุรกิจบริการขนาด กลาง-เล็ก ซึ่งนอกจากผู้ประกอบการจะมีรายได้และได้กำไรลดลงแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อเหล่าแรงงานในธุรกิจนั้น ๆ ด้วยการปรับตัว เป็นมาตรการปรับตัวแบบระยะสั้นที่จะช่วยให้ธุรกิจสามารถอยู่รอดและปลอดภัยท่ามกลางวิกฤตโรคระบาด ผู้จัดทำจึงเห็นช่องทางที่จะสามารถหารายได้ให้พิพิธภัณฑสถานและกลุ่มชาติพันธุ์จึงนำข้ามจากเผ่า ปกาเกอญอมาขายผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ อีกทั้งยังทำให้ชาวปกาเกอญอเป็นที่รู้จักได้มากขึ้นและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชาวปกาเกอญอให้เหมาะกับการใช้งานในชีวิตประจำวัน

พิพิธภัณฑสถานมานุษยวิทยาวัฒนธรรมเป็นหนึ่งในพิพิธภัณฑสถานที่ได้รับผลกระทบจากไวรัสโคโรนา-19 ทำให้แผนงานที่วางมาตลอดทั้งปีจะต้องยกเลิก เพราะนักท่องเที่ยวไม่สามารถเข้าชมพิพิธภัณฑสถานและไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มชาติพันธุ์ได้ จึงต้องหาวิธีปรับตัวเพื่อประคับประคองพิพิธภัณฑสถานในช่วงวิกฤติโควิด-19 ได้ โดยที่ทางพิพิธภัณฑสถาน ไม่ได้มีการปลดพนักงานออก หรือลดเงินเดือนแต่อย่างใด ทุกคนยังคงทำงานตามปกติจึงทำให้ ผู้จัดทำได้เล็งเห็นโอกาสที่จะหารายได้ให้พิพิธภัณฑสถานและกลุ่มชาติพันธุ์ จึงได้จัดทำข้ามผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงปกาเกอญอขึ้นมา ข้ามของเผ่าปกาเกอญอมีความเป็น

Keywords : Ethnic Bag Cultural Product, Karen Pakakenyau

เอกลักษณ์เฉพาะตัว และเป็นสิ่งของที่ชาวปกาเกอญอใช้ในชีวิตประจำวัน อีกทั้งยังเป็นงานฝีมือที่ชาวปกาเกอญอสามารถทำได้อย่างดีและไม่ส่งผลกระทบต่อธรรมชาติ

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการงาน

1.2.1 เพื่อสร้างรายได้ให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ในช่วงการระบาดของไวรัสโคโรนา-19

1.2.2 เพื่อสร้างรายได้ให้กับพิพิธภัณฑสถานมานุษยวิทยาวัฒนธรรม

1.2.3 เพื่อให้ได้ข้ามจากผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงปกาเกอญอที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

1.3 ขอบเขตของโครงการงาน

1.3.1 ศึกษาพิพิธภัณฑสถานมานุษยวิทยา

1.3.2 กลุ่มชาติพันธุ์ กะเหรี่ยงปกาเกอญอ

1.4 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.4.1 พิพิธภัณฑสถานช่วยส่งเสริมการรักษาอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์เผ่ากะเหรี่ยงปกาเกอญอโดยจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมท้องถิ่น

1.4.2 ผู้จัดทำได้เรียนรู้ความสามารถของชาวปกาเกอญอในการใช้สิ่งของในธรรมชาติมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและช่วยส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์เป็นที่รู้จักมากขึ้น

1.4.3 สามารถนำเสนอชาวปกาเกอญอให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

ผลการปฏิบัติตามโครงการงาน

จากการที่ได้ไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในตำแหน่ง ผู้ช่วยภัณฑารักษ์ ณ พิพิธภัณฑ์มานุษยวิทยาวัฒนธรรม ได้รับความรู้จากพิพิธภัณฑ์ในการทำงานด้านการเข้าอบรมเสวนาเครือข่ายพิพิธภัณฑ์และศึกษาเรื่องราวประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ อีกทั้งการทำเว็บไซต์พิพิธภัณฑ์

1 เข้าฟังการอบรมด้านพิพิธภัณฑ์บริการสังคมผ่านสื่อออนไลน์

พิพิธภัณฑ์บริการสังคม คือ พิพิธภัณฑ์ที่เสนอทางออกให้แก่ปัญหาในชีวิตจริงของชุมชน

- 1.พิพิธภัณฑ์กษัตริย์เกษตร นำความรู้มาสอนคนที่ตกงานให้สามารถนำไปประกอบอาชีพได้
- 2.พิพิธภัณฑ์แม่ นำคนมาช่วยแพ็กของส่งสิ่งของให้โรงพยาบาลสนาม
- 3.อพวช.แบ่งพื้นที่ส่วนหนึ่งจัดตั้งโรงพยาบาลสนาม
- 4.พิพิธภัณฑ์แรงงาน เป็นกระบอกเสียงให้แรงงาน
- 5.อมตะ castle เปิดเป็นสถานที่ฉีดวัคซีน

2 เว็บไซต์วัตถุจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์

เว็บไซต์ข้อมูลคลังสิ่งของจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์มานุษยวิทยาวัฒนธรรมมีวัตถุจัดแสดงคร่าวๆทั้งหมด 31 ชิ้น จัดทำขึ้นเพื่อบันทึกสิ่งของต่างๆภายในพิพิธภัณฑ์เพื่อไม่ให้เกิดการสูญหายและมีประวัติของสิ่งของต่างๆภายในเว็บไซต์

4.4 วิธีการทำข่าม

1. ข่ามดั้งเดิมของชาวปกากะญอ ทอด้วยกี่เอว ก่อนทอจะใช้เส้นฝ้ายแท้ ที่ย้อมสีเปลือกไม้จากธรรมชาติ
2. ขึ้นโครงไม้และโลหะ ด้านหนึ่งยึดติดกับฝาบ้าน ด้านหนึ่งผูกคาดเอว สามารถพกพาไปทอที่ไร่นาได้
3. เมื่อทอออกมาจะได้ผ้าหน้าแคบ สามารถนำมาเย็บติดกันเป็นผืน

สรุปผลโครงการงาน

จากการที่ทางผู้จัดทำข่ามผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงปกากะญอ มีกำหนดการปฏิบัติสหกิจวันที่ 23 สิงหาคม 2564 ถึงวันที่ 10 ธันวาคม 2564 ของพิพิธภัณฑสถานมหาวิทยาลัยวัฒนธรรม เนื่องจากการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา หรือโควิด-19 (Covid-19) ขอดผู้คิดเชื้อ และผู้เสียชีวิตยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังส่งผลกระทบต่อถึงธุรกิจต่างๆ มากมาย โดยเฉพาะกับธุรกิจด้านการบริการ อย่างพิพิธภัณฑสถานที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด จะเป็นเหล่าธุรกิจบริการขนาดกลาง-เล็ก ซึ่งนอกจากผู้ประกอบการจะมีรายได้และได้กำไรลดลงแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อถึงเหล่าแรงงานในธุรกิจนั้น ๆ ด้วยการปรับตัวเป็นมาตรการปรับตัวแบบระยะสั้น ที่จะช่วยให้ธุรกิจ สามารถอยู่รอดและปลอดภัยท่ามกลางวิกฤตโรคระบาด

พิพิธภัณฑสถานมหาวิทยาลัยวัฒนธรรมเป็นหนึ่งในพิพิธภัณฑสถานที่ได้รับผลกระทบจาก

4. ปีกลายตกแต่งโดยใช้สีจากธรรมชาติเพิ่มเติม กี่เอวสามารถทอได้ทั้งข่าม และเสื้อผ้าสวมใส่ในชีวิตประจำวัน

ไวรัสโควิด-19 ทำให้แผนงานที่วางมาตลอดทั้งปีจะต้องยกเลิก เพราะไม่สามารถออกไปหา กลุ่มชาติพันธุ์หรือชุมชนได้ จึงต้องหา วิธีปรับตัวเพื่อประคับ ประคองพิพิธภัณฑสถาน โดยทางคณะผู้จัดทำได้เล็งเห็นโอกาสที่จะหารายได้เข้าพิพิธภัณฑสถาน จึงได้จัดทำข่ามผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงปกากะญอ

สรุปผลที่ได้จากการจัดทำข่ามผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงปกากะญอ สามารถหารายได้ให้พิพิธภัณฑสถานจากการนำข่ามจากกลุ่มชาติพันธุ์มาขาย ซึ่งสามารถนำมาลดค่าใช้จ่ายภายในพิพิธภัณฑสถานได้ ซึ่งเป็นไปตามจุดประสงค์ที่วางไว้

บรรณานุกรม

นิติพร ลาดปลาชะ. (2550). *อาชีพทอผ้ากรรมศึกษาของกลุ่มทอผ้ากะเหรี่ยงสะกอของหมู่บ้านพะมอลอ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน*. (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).

เข้าถึงได้จาก

<https://search.lib.cmu.ac.th/search/?searchtype=&searchcharg=b1421993>

พิพิธภัณฑ์มานุษยวิทยาวัฒนธรรม

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย.

(ม.ป.ป) *ความเป็นมาพิพิธภัณฑ์มานุษยวิทยาวัฒนธรรม*. เข้าถึงได้จาก

<https://museum.li.mahidol.ac.th/th/museums/?p=735>

พิพิธภัณฑ์มานุษยวิทยาวัฒนธรรม.

(ม.ป.ป) *แผนที่พิพิธภัณฑ์*. เข้าถึงได้จาก

www.google.com/maps/place

Anthropology+Museum/@13.7908703,100.3231605,15z/data=!4m5!3m4!1s0x0:0xc2729ccec4ab4fd!8m2!3d13.7907821!4d100.3231605

สมทรง บุรุษพัฒน์.(2554). การใช้

ภาษาและทัศนคติต่อภาษาและการท่องเที่ยว

เชิงชาติพันธุ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในภูมิภาค

ตะวันตกของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร :

บริษัท สร้างสื่อ จำกัด

Thai Jo. (ม.ป.ป.). *อัตลักษณ์ผ้าทอกะ*

เหรี่ยงปกากะญอ. เข้าถึงได้จาก

[https://so02.tci-](https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JCDLQ/article/download/133881/100302/)

[thaijo.org/index.php/JCDLQ/article/download](https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JCDLQ/article/download/133881/100302/)

[/133881/100302/](https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JCDLQ/article/download/133881/100302/)

ภาคผนวก ค

แบบรายงานผลการปฏิบัติงาน

ภาคผนวก ง

โปสเตอร์

ย้ายผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่า
กระเหรี่ยงปกากะญอ
ETHNIC BAG FROM KAREN PAKAKENYAU

ภาควิชาอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว
และการบริการ
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สยาม

นาย พิรณัฐ ศรีแสง
6004400064
อาจารย์ที่ปรึกษา
อาจารย์ภัทรภร จิรมหาโกศา
พนักงานที่ปรึกษา
คุณธีรวรรณ มิ่งบัวหลวง
สถานประกอบการ
พิพิธภัณฑ์มานุษยวิทยา

บทคัดย่อ

ย้ายผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่า
กระเหรี่ยงปกากะญอ จัดทำขึ้นโดยมี
วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อสร้างรายได้ให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ในช่วง
การระบาดของไวรัสโควิด-19
- 2) เพื่อสามารถสร้างรายได้ให้กับพิพิธภัณฑ์
มานุษยวิทยาวัฒนธรรม
- 3) เพื่อลดค่าใช้จ่ายในพิพิธภัณฑ์มานุษยวิทยา
วัฒนธรรมจากวิกฤติโควิด-19 เนื่องด้วยผลกระทบ
จากไวรัสโควิด-19 ทำให้แผนงานที่วางมา
ตลอดทั้งปี จะต้องยกเลิก เพราะไม่สามารถเปิด
ให้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ได้ และไม่สามารถออกไป
หาชุมชนได้ จึงต้องหาวิธีปรับตัวให้เข้ากับ
สถานการณ์ในตอนนี จึงจำเป็นต้องหารายได้
เพื่อนำไปพัฒนาพิพิธภัณฑ์ จึงทำให้ผู้จัดทำได้
เล็งเห็นโอกาสที่จะหารายได้ให้กับพิพิธภัณฑ์ได้

ขั้นตอนการทํา

1. ยามของชาวปกากะญอ ทอดด้วยก๊อว ก่อนทอดจะใช้
เส้นฝ้ายแท้ ที่ข้อมสีเปลือกไม้จากธรรมชาติ
2. ขึ้นโครงไม้และโลหะ ด้านหนึ่งยึดติดกับฝาบ้าน ด้าน
หนึ่งผูกคาดเอา สามารถพกพาไปทอดที่ไร่นาได้
3. เมื่อทอดออกมาจะได้ผ้าหน้าแคบ สามารถนำมาเย็บ
ติดกันเป็นผืน
4. ปีกลายตกแต่งโดยใช้สีจากธรรมชาติเพิ่มเติม ก๊อว
สามารถทอดทั้งยาม และเสื่อผ้าสวมใส่ในชีวิตประจำ
วัน

สรุปผลที่ได้จากการทำยาม

สามารถหารายได้ให้พิพิธภัณฑ์ จากการนำยามจากกลม
ชาติพันธุ์มาขาย ซึ่งสามารถนำมาลดค่าใช้จ่ายภายในพิพิธ
ภัณฑ์ได้ ซึ่งเป็นไปตามจุดประสงค์ที่วางไว้

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อสร้างรายได้ให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ใน
ช่วงการระบาดของไวรัสโควิด-19
2. เพื่อสร้างรายได้ให้กับพิพิธภัณฑ์
มานุษยวิทยาวัฒนธรรม
3. เพื่อให้ได้ย้ายผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม
ของชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงปกากะญอ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. พิพิธภัณฑ์ช่วยส่งเสริมการรักษา
อัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์เผ่า
กระเหรี่ยงปกากะญอโดยจำหน่ายสินค้า
หัตถกรรมท้องถิ่น
2. ผู้จัดทำได้เรียนรู้ความสามารถ
ของชาวปกากะญอในการใช้สิ่งของ
ในธรรมชาติมาประยุกต์ใช้ในชีวิต
ประจำวันและช่วยส่งเสริมให้กลุ่ม
ชาติพันธุ์เป็นที่รู้จักมากขึ้น
- 3 สามารถนำเสนอผลิตภัณฑ์ชาว
ปกากะญอให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

ภาคผนวก จ
ประวัติผู้จัดทำ

ประวัติผู้จัดทำ

รหัสนักศึกษา 6004400064
ชื่อ-นามสกุล นาย พีรณัฐ ศรีแสง
ภาควิชา การท่องเที่ยว
คณะ ศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยสยาม
ที่อยู่ 9/97 หมู่8 ถนน พุทธมณฑลสาย4 ต.กระทุ่มล้ม อ.สามพราน จ.
นครปฐม 73220

